

Gairės dėl standartinės formulės rinkos ir sandorio šalies rizikos pozicijų vertinimo

Įžanga

- 1.1. Pagal 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1094/2010, kuriuo įsteigiama Europos priežiūros institucija (toliau – EIOPA reglamentas)¹, 16 straipsnį EIOPA rengia Gaires dėl standartinės formulės rinkos ir sandorio šalies rizikos vertinimo.
- 1.2. Šios gairės susijusios su 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/138/EB dėl draudimo ir perdraudimo veiklos pradėjimo ir jos vykdymo (toliau – direktyva „Mokumas II“)² 104 ir 105 straipsniais bei įgyvendinimo priemonių 164–202 straipsniais³.
- 1.3. Šios gairės skirtos priežiūros institucijoms pagal direktyvą „Mokumas II“.
- 1.4. Šiomis gairėmis siekiama palengvinti valstybėse narėse taikomų praktikų suvienodinimą ir padėti įmonėms taikyti standartinės formulės rinkos ir sandorio šalies įsipareigojimų neįvykdymo modulius.
- 1.5. Šiose gairėse vartojama ši sąvoka:
 - „trumpoji nuosavybės pozicija“ – trumpoji su nuosavybe susijusi pozicija, atsiradusi pardavus skolintą finansinę priemonę, kaip apibrėžta Reglamento (ES) Nr. 236/2012 2 straipsnio 1 dalies b punkte.
- 1.6. Sąvokos, kurių apibrėžtys šiose gairėse nepateiktos, turi įžangoje nurodytuose teisės aktuose apibrėžtą reikšmę.
- 1.7. Šios gairės taikomos nuo 2015 m. balandžio 1 d.

1 gairė. Išmokos darbuotojams

- 1.8. Kai išmokų darbuotojams įsipareigojimai pripažįstami vadovaujantis įgyvendinimo priemonių II skyriumi, įmonės į juos turėtų atsižvelgti apskaičiuodamos sandorio šalies įsipareigojimų neįvykdymo rizikos ir rinkos rizikos modulių kapitalo reikalavimus. Šiuo tikslu įmonės turėtų atsižvelgti į išmokų pobūdį ir, kai taikytina, visų sutarčių su įstaiga, atsakinga už profesinių pensijų skyrimą, kaip apibrėžta Direktyvoje 2003/41/EB, arba kita draudimo ar perdraudimo įmone nuostatų dėl šių išmokų skyrimo pobūdį.
- 1.9. Jeigu turto, atitinkančio išmokų darbuotojams įsipareigojimus, valdymas yra pavestas išorės subjektui, įmonės, kurios veikia kaip rėmėjas, turėtų į šį turtą atsižvelgti apskaičiuodamos rinkos rizikos ir sandorio šalies įsipareigojimų neįvykdymo rizikos modulių kapitalo reikalavimus su sąlyga, kad joms tenka atsakomybė už šio turto vertės sumažėjimą.

¹ OL L 331, 2010 12 15, p. 48–83.

² OL L 335, 2009 12 17, p. 1–155.

³ OL L 12, 2015 01 17, p. 1–797.

2 gairė. Pasirinkimo pirkti sandorių įtaka trukmei

- 1.10. Nustatydamas obligacijų ir paskolų, susietų su pasirinkimo pirkti pagal sandorius, trukmę, įmonės turėtų atsižvelgti į tai, kad paskolos gavėjas gali nepateikti pasiūlymo pirkti sumažėjus jo kreditingumui, padidėjus kredito skirtumams arba išaugus palūkanų normoms.

3 gairė. Vidutinė nuosavybės vertybinių popierių rizikos submodulio, pagrįsto įsipareigojimų trukme, trukmė

- 1.11. Įmonės vidutinę trukmę, nurodytą direktyvos „Mokumas II“ 304 straipsnio 1 dalies b punkto iii papunktyje, turėtų suprasti kaip įsipareigojimų pinigų srautų visumos trukmę.

4 gairė. Palūkanų normos rizikos submodulis

- 1.12. Įmonės visą turtą ir įsipareigojimus, kurie yra jautrūs palūkanų normos pokyčiams, turėtų įtraukti į palūkanų normos rizikos submodulio kapitalo reikalavimo apskaičiavimą.
- 1.13. Techninis atidėjinytis turėtų būti perskaičiuotas pagal scenarijus taikant nerizikingų palūkanų normų struktūrą pagal terminą po nepalankaus įvykio, kuri yra nustatoma prie pagrindinių nerizikingų palūkanų normų struktūros pagal terminą nepalankiausiomis sąlygomis pridėjus suderinimo korekciją, svyravimų korekciją arba pereinamojo laikotarpio priemonę, taikomą nerizikingų palūkanų normai, pagal direktyvos „Mokumas II“ 308 straipsnio c punktą, jei taikoma.
- 1.14. Turto vertė turėtų būti perskaičiuota pagal scenarijus nepalankiausiomis sąlygomis nustatant tik pagrindinių nerizikingų palūkanų normų struktūrą pagal terminą, bet nekeičiant jokių pagrindinių nerizikingų palūkanų normų struktūros pagal terminą skirtumų. Tam galima atlikti vertinimą pagal modelį siekiant nustatyti turto vertę nepalankiausiomis sąlygomis.
- 1.15. Draudimo ir perdraudimo įmonės turėtų užtikrinti, kad turto vertės iki testavimo nepalankiausiomis sąlygomis, nustatytos atliekant vertinimą pagal modelį, atitiktų aktyviose rinkose kotiruojamas atitinkamo turto rinkos kainas.

5 gairė. Investicijos, kurioms būdingos nuosavybės ir skolos priemonių savybės

- 1.16. Kai turtui yra būdingos nuosavybės ir skolos priemonių savybės, įmonės į abi šias savybes turėtų atsižvelgti nustatydamas, kuriuos standartinės formulės rizikos submodulius reikėtų taikyti.
- 1.17. Pasirinkdamos standartinės formulės rizikos submodulius, įmonės turėtų įvertinti turto ekonominį pagrindą.
- 1.18. Kai turtą galima laikyti atskirų komponentų deriniu, įmonės, kai tinkama, kiekvienam šių komponentų turėtų atskirai taikyti atitinkamą testavimą nepalankiausiomis sąlygomis.

1.19. Kai turto negalima laikyti atskirtų komponentų deriniu, įmonės turėtų nustatyti, kuriuos standartinės formulės rizikos submodulius reikėtų taikyti, pagal tai, kurios savybės – skolos ar nuosavybės priemonių – dominuoja ekonomine prasme.

6 gairė. Trumposios nuosavybės pozicijos

1.20. Kai įmonės turi trumpųjų nuosavybės pozicijų, šios turėtų būti naudojamos tik ilgų nuosavybės pozicijų įskaitymui apskaičiuojant nuosavybės vertybinių popierių rizikos kapitalo reikalavimą, jeigu yra tenkinami įgyvendinimo priemonių 208–215 straipsniuose nustatyti reikalavimai.

1.21. Apskaičiuodamos nuosavybės vertybinių popierių rizikos kapitalo reikalavimą įmonės turėtų ignoruoti visas kitas trumpąsias nuosavybės pozicijas (likusias trumpąsias nuosavybės pozicijas).

1.22. Neturėtų būti laikoma, kad likusių trumpųjų pozicijų vertė nedidėja, kai nuosavybės vertybiniai popieriai testuojami nepalankiausiomis sąlygomis.

7 gairė. Rinkos rizikos koncentracijos submodulis

1.23. Nedarant įtakos įgyvendinimo priemonių antros dalies 187 straipsnio 3 daliai, įmonės neturėtų nustatyti 0 % rizikos koeficiento investicijoms į subjektus, kuriuos nuosavybės teise valdo subjektai, įtraukti į įgyvendinimo priemonių 187 straipsnio 3 dalyje pateiktą sąrašą.

8 gairė. Vertybinių popierių skolinimo sandoriai ir panašūs susitarimai

1.24. Nustatydamas vertybinių popierių skolinimo ar skolinimosi sandorių, atpirkimo arba atvirkštinio atpirkimo sandorių, įskaitant likvidumo apsikeitimo sandorius, kapitalo reikalavimus, įmonės elementus, kuriais apsikeitė, turėtų pripažinti direktyvos „Mokumas II“ balanse. Be to, jos turėtų atsižvelgti į sutartines sąlygas ir riziką, kylančią dėl sandorio ar susitarimo.

1.25. Jeigu paskolintas turtas lieka balanse, o gautas turtas nėra pripažįstamas, įmonės turėtų:

- a) paskolintam turtui taikyti atitinkamus rinkos rizikos submodulius;
- b) paskolintą turtą įtraukti į sandorio šalies įsipareigojimų neįvykdymo rizikos kapitalo reikalavimo 1 tipo pozicijoms apskaičiavimą atsižvelgiant į rizikos mažinimą, kurį užtikrina gautas turtas, jeigu jis pagal įgyvendinimo priemonių 214 straipsnyje nustatytus reikalavimus pripažįstamas užtikrinimo priemone.

1.26. Jeigu gautas turtas yra pripažįstamas, o paskolintas turtas išbraukiamas iš balanso, įmonės turėtų:

- a) gautam turtui taikyti atitinkamus rinkos rizikos submodulius;
- b) atsižvelgti į paskolintą turtą atliekant sandorio šalies įsipareigojimų neįvykdymo rizikos kapitalo reikalavimo 1 tipo pozicijoms apskaičiavimą pagal paskolinto turto balansinę vertę mainų metu, jeigu skolinto turto

gavėjo nemokumo atveju pagal sutartines sąlygas ir teisės nuostatas kyla rizika, kad paskolintas turtas nebus grąžintas, nors gautas turtas yra atiduotas atgal.

- 1.27. Jeigu paskolintas turtas ir gautas turtas pripažįstamas direktyvos „Mokumas II“ balanse, įmonės turėtų:
- a) paskolintam turtui ir pasiskolintam turtui taikyti atitinkamus rinkos rizikos submodulius;
 - b) paskolintą turtą įtraukti į sandorio šalies įsipareigojimų neįvykdymo rizikos kapitalo reikalavimo 1 tipo pozicijoms apskaičiavimą atsižvelgiant į rizikos mažinimą, kurį užtikrina gautas turtas, jeigu jis pagal įgyvendinimo priemonių 214 straipsnyje nustatytus reikalavimus pripažįstamas užtikrinimo priemone;
 - c) apskaičiuodamos palūkanų normos rizikos submodulio kapitalo reikalavimą atsižvelgti į balanse atsiradusius įsipareigojimus dėl skolinimo susitarimo.

9 gairė. Įsipareigojimai, dėl kurių gali atsirasti mokėjimo prievolių

- 1.28. Kaip numatyta įgyvendinimo priemonių 189 straipsnio 2 dalies e punkte, teisiškai privalomiems įsipareigojimams, kuriuos įmonė pateikė arba dėl kurių susitarė, turėtų būti taikomas sandorio šalies įsipareigojimų neįvykdymo rizikos modulio 1 tipo pozicijų kapitalo reikalavimas.
- 1.29. Kai sutartinėse nuostatose nėra aiškiai nurodyta jokia nominalioji vertė, įmonės atitinkamą nuostolį dėl įsipareigojimų neįvykdymo, nurodytą įgyvendinimo priemonių 192 straipsnio 5 dalyje, turėtų nustatyti pagal numatomą nominaliąją vertę.
- 1.30. Numatoma nominalioji vertė yra didžiausia suma, kurią numatoma išmokėti įvykus kredito įvykiui, susijusiam su sandorio šalimi.

Atitikties ir pranešimo taisyklės

- 1.31. Šiame dokumente pateikiamos pagal EIOPA reglamento 16 straipsnį paskelbtos gairės. Vadovaudamasi EIOPA reglamento 16 straipsnio 3 dalimi, nacionalinės kompetentingos institucijos deda visas pastangas, kad gairių ir rekomendacijų būtų laikomasi.
- 1.32. Kompetentingos institucijos, kurios laikosi arba ketina laikytis šių gairių, turėtų jas atitinkamai įtraukti į savo reguliavimo arba priežiūros sistemą.
- 1.33. Kompetentingos institucijos per 2 mėnesius nuo šių gairių vertimo paskelbimo turi EIOPA patvirtinti, ar jos laikosi arba ketina laikytis šių gairių, ir nurodyti nesilaikymo priežastis.
- 1.34. Negavus atsakymo iki šio termino, bus laikoma, kad kompetentingos institucijos pranešimo reikalavimo nesilaiko ir apie tai bus pranešta.

Baigiamosios nuostatos dėl peržiūros

1.35. Šias gaires peržiūri EIOPA.